

* **Tomašičeva naredba o cirilici.** So-
botne uradne „Narodne Novine“ so priob-
čile najnovejšo naredbo bana Tomašiča o
uporabi cirilice v javnih uradih kakor ne-
kako izpopolnitev zakonov iz leta 1887, ki
določa, da smejo stranke pri vseh deželnih
oblastvih v Hrvaški in Slavoniji uporabljati
cirilico kakor latinico. Glede uradovanja ob-
činskih uradov pa določa zakon iz leta 1870,
da ima občinski odbor glede svojega avto-
nomnega delokroga pravico določati, kaka
pisava naj se uporablja, le napisi na ob-
činskih in šolskih poslopih — izvzete so
srbske konfesionalne šole — ter na kaži-
potih morajo biti pisani v latinici na prvem
mestu, na drugem pa tudi v cirilici. Tam
pa, kjer žive Srbi v večjem številu, morejo
prve inštanče izdajati naredbe in rešitve
strankam v cirilici na njihove cirilsko pisane
vloge. Z ozirom na to določa nova banova
naredba, da se mora vršiti vse notranje po-
slovanje deželnih oblastev izključno v lati-
nici in da samo prve inštanče rešujejo v
cirilici cirilsko pisane vloge in to v onih
okrajih, kjer tvorijo Srbi nadpolovično ve-
čino prebivalstva. Naredba določa dalje, da
morajo občinski uradi v avtonomnem delo-
krogu reševati v latinico pisane vloge tudi
v latinici, v prenešenem delokrogu pa se
mora tudi v notranjem poslovanju uporab-
ljati le latinica.

* **Proti Poljakom na Pruskem.** Pruski
shodni zakon dovoljuje, da se smejo v vo-
lilnem času vršiti zborovanja tudi o poljskem
jeziku. Ker Poljaki (kakor je umljivo) po-
vsod, kjer je le možno, uporabljajo to drob-
tino zakonske dobrote, zahtevajo sedaj
nemško-nacionalni zagriženci, da naj pruski
državni zbor sklene jezikovni zakon, po ka-
terem naj bi bila uporaba poljščine prepo-
vedana tudi za časa državnoborskih in de-
želnozbornih volitev. In ti zagriženci zahte-
vajo še zase ime „svobodomiselnih“ stranke!

Obrambni vestnik.

* **V obrambo.** Iz Lazareta, dne
20. avgusta t. l.: V „Edinosti“ od 3. av-
gusta je bil objavljen dopis „Kolera na
Koperščini“. G. dopisnik govori o koleri v
Bertokih ter se huduje, da je oblastvo upo-
rabilo šolo v svrhu izoliranja oseb, ki so
bile v dotiki s koleroznimi osebami ter so
zaraditega osumljene kot nositelji bacilov
te nevarne bolezni. Moj neznan posvečeni
obrevkalec je spet uporabil priliko, da me
kot pisca tega dopisa napada v „Edinosti“
od 5. t. m. s tendenciozno premišljenimi
hudobnimi lažmi in obrekovanji. Poslal sem
uredništvu „Edinosti“ popravek in odgovor,
a ga ni sprejela! — Jeli kolera v Bertokih
ali ne, mi se vidi nepotrebno oporekati
„čestitljive mu“ g. dopisniku na tem
mestu, ker mu smrtni dogodiljaji za kolero
očito in pred vsem svetom govore, da je
lažnik! Tudi na drugo v njegovem „po-
štenem“ dopisu se mi ne zdi vredno od-
govarjati ter mi je vse eno, četudi vzame
javnost za resnično, kar je trdil ter javnost
s tem slepil, a da mi očita, da sem se v
minolem šol. letu delal bolnega ter da sem
hodil na lov in nisem hotel poučevati, ga
pozivljam, naj še enkrat ponovi to ostudno
laž in obrekovanje ter naj se, ako je
pošten, podpiše! Ta pošteni posve-
čeni gospod me je izkušal že večkrat ugo-
nobliti z različnimi anonimnimi ovadbami na
šol. oblastni je ter celo s podkupava-
njem krivih prič! Dokaze imam v
rokah ter pride dan obračuna tudi za Vas
g. poštenjakovič! O „cvetkah“ iz Vašega
vrta bomo še govorili!

Jos. Bertok, nadučitelj.
Opomba uredništva: Napadi
na tov. Bertoka izvirajo iz političkega in
strankarskega maščevanja. Hočejo ga s silo
spraviti s sedanega službenega mesta ter
tako materialno uničiti njega, njegovo ma-
ter in njegove nedoletne brate, ki jim je
varuh! To se na ljubo političkim in stran-
karskim fanatikom ne sme zgoditi! Poziv-
ljamo šolsko oblast, naj nepristransko raz-
sodi ves položaj in vse razmere, potem se
prepriča, da se tov. Bertoku godi krivica!

Kranjske vesti.

—r— **Polbog Jaklič se boji!** Občni
zbor Slom. zveze bi se imel že davno vr-
šiti. O pravem času je pa zvedel veliki
diplomat oslovskega mostu, da se pripravljajo
„eka interpelacija na „učiteljska dobrotni-
ka“ Jakliča in Ravnikarja: Kaj je z regu-
lacijo učiteljskih plač? — Tudi o nekem
ultimatu, ki se je menil staviti, mu je prišlo
na uho. Previdni Jaklič je torej pričel za-
vlačevati občni zbor Slom. Zveze in išče
za enkrat opravičila v ponesrečenem mla-
deniškem taboru — ki ga ni bilo. Kakor
simo zvedeli, misli Jaklič sklicati občni zbor
— če bo kaj pritiska od koritarških nena-
stnežev — na jesen, t. j. v septembru,
tik pred zasedanjem dež. zbora, da bo na
podlagi tega **zopet objubil** — glasoval,
seveda, nasprotno! — regulacijo učiteljskih
plač. Poročajo pa nam, da je za slučaj kake

krize najel precej duhovščine, da se ude-
leži zborovanja in da mu reši še za enkrat
stolček „Oberslomškarja“. — Tako pride
Efialt zopet na svoje mesto!

—r— **Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v
Radovljici dne 9. avg.** Predsednik poroča
o zadevah, ki so se rešile kurentnim po-
tom. Sestavi se ternoprelag za nadučiteljski
mesti na Boh. Bistrici in Boh. Beli. Pred-
laga se nagrada sedmim učiteljem za kme-
tijski pouk in eni učni moči za pouk v
ž. r. delih. Dovolijo se starostne doklade,
in sicer: učiteljici Koriari druga, Bizjak
Jerici — prov. in prva definitivna, E. Žit-
nikovi druga, nadučitelju J. Ažmanu peta
in učitelju Jensku druga. — Predlagata se
dve denarni podpori v ugodno rešitve. —
Odobri se več inšpekcijskih poročil; pri
tej priliki se izreče pismeno pohvalo za
uzorno poučevanje nadučitelju J. Richter-
šiču v Srednji vasi. Slednjic se odobre ra-
čuni sedemnajstih kraj. šol. svetov. Kakor
potno odškodnino članov okraj. šol. sveta
se določijo 25 v. za kilometer.

—r— **Prezidava šole v Šmartnem
pri Kranju.** Trirazredna ljudska šola v
Šmartnem se s šolskim letom 1911/1912
razširi v štirirazredno. Ker šolsko poslopje
razpolaga le s tremi učnimi sobami, je
treba prezidave, ki jo je prevzel stavbni
mojster Angelo Molinaro iz Škofje Loke
za 1900 K. Dela se takoj prično.

Štajerske vesti.

—š— **Majerjevci.** Tovariš nam piše s
Štajerskega: Članki v „U. T.“ — „Maier-
jevci“ — nam prinesejo gotovo v stanovsk-
politiškem oziru toliko sadu kakor še noben
članek in nobeno zborovanje do sedaj. Tak-
tična poteza je neprecenljive vrednosti za
sedanje čase. Gotovo, da vam bode vse
učiteljstvo hvaležno za veliko delo, ker te-
rorizem od strani nadzorništva je postal
skoro neznošen in učiteljstvo je smatralo
danes nadzornike kot nekake tirane, ali pa
— če so bili pravični — kot polbogove, ki
dele učiteljstvo le milosti, a ne pravice. —
Ponosni smo lahko na to, da se sami bo-
rimo na vse strani — osamljeni v boju —
in tem ponosnejši smo lahko, če pomislimo,
da vršimo dolžnosti drugih, da ščitimo nje,
ki bi imeli ščititi nas! — Članki so spisani,
efekt in zanimanje za nje je bilo vsestransko
velikanski; javna sodba je padla. — Od
šolskih korporacij ne pričakujem skoro ni-
česar. Dokončati moramo dosledno in
vztrajno boj sami, ki smo ga pričeli, in
šolske korporacije moramo prisiliti, da kaj
ukrenejo!

Goriške vesti.

—g— **Odlikovanje.** Minister za uk
in bogocastje je podelil voditelju 5razredne
ljudske šole v Komnu, Antonu Lebanu,
povodom njegovega umirovljenja naslov
ravnatelja v priznanje njegovega dol-
gega in plodonosnega delovanja na šolskem
polju. Tov. ravnatelj Leban je dobil tudi
časno medaljo za 40-letno službovanje. —
Čestitamo!

—g— **Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za
goriško okolico 17. avgusta:** Trem učitel-
jem se je dovolil predum in enemu
podpora. Odpoved enega učitelja, ki je
stopil v službo k železnici, se je sprejela
na znanje in sklenilo, odvezati ga službe.
Sklenilo se je, priporočiti pomnoženemu
c. kr. okr. šol. svetu, naj bi dobile učiteljice
supletinje za počitnice polovico plače.
Enemu učitelju se je dovolil dopust. Izmed
učiteljev, oz. učit. kandidatov pridejo: Kofol
v Čepovan, Perko v Dol pri Opatjem selu,
Bric v Dornberg, Berce v Prvačino, Novak
v Kanal, Paljk v Sv. Križ, Hojak v Levpo,
Reja v Plave, Bajt k Murovcem, Furlani v
Gabrije, Lenardič v Rihemberg, Winkler v
Bate, Bensa v Ločnik. Izmed učiteljic pri-
dejo: Šavli v Cerovo, Medvešček v Kronberg,
Križman v Zalošče, Droč na Banjšice. Za
ženska ročna dela sta bili imenovani gospici:
Godnič za Renče in okolico, Breščak za
Bate in okolico. Rešile so se razne vloge
krajnega in osebnega pomena.

—g— **Poroka.** V soboto, 12. t. m. se
je poročil tov. Vinko Bandelj, učitelj
na vrhu pri Kanalu, z gospico Zorko Zava-
dlavovo iz St. Andraža. — Čestitamo!

—g— **Ravnateljem na goriškem
ženskem učiteljskišću je imenovan Fr. Žni-
deršič,** profesor na goriški višji gimnaziji.

—g— **Učiteljski izpit za vinarske
in sadjarske šole je napravil na visoki šoli
za poljedelstvo na Dunaju E. Klavžar,** drž.
pot. kmetijski učitelj, prideljen goriškemu
glavarstvu.

Splošni vestnik.

Dr. Ivan Tavčar je obhajal dne 28. av-
gusta t. l. šestdesetletnico svojega
rojstva. Dr. Tavčar je član dež. šol. sveta in
častni član Zaveze. Še mnogo zdravih let!
V tečaj za trgovsko obrtne nadalje-
valne šole, ki se je vršil v Ljubljani na

c. kr. obrtni šoli, se je prijavilo 58 učitel-
jev. Sprejelo se jih je zaradi pomanjkanja
prostora le 26, in sicer 15 s Kranjskega, 8
z Goriškega, 2 iz Trsta in 1 s Stajer-
skega. Izpit je položilo 19 z dobrim uspe-
hom, 7 z odliko.

„Hrvatsko Matice Školsko“ bodo
osnovali na Hrvaškem, društvo z enakimi
namenimi kakor je naša Ciril-Methodova družba.

Samostani v Avstriji. Pred kratkim
je izšla zanimiva knjiga o avstrijskih samo-
stanih, ki jo je napisal premonstratski korar
Alfonz Zak. Kakor pravi ta knjiga, je v Av-
striji 640 moških redovniških naselbin z
11.116 člani. Ženski redovi imajo 2316 ko-
lonij s 27.389 članicami. Skupno torej 2966
redovniških kolonij z 38.505 člani. Mislimo,
da je to dosti jasna slika španskih razmer v
Avstriji.

**Potovanje mladih deklic v ino-
zemstvo** Pravosodno ministrstvo je opozorilo
sodnije na ministrsko naredbo od 7. maja 1908
in naredbo notranjega ministrstva od 7. julija
ter 31. avgusta 1908, glasom katerih morajo
sodnije izdati dovoljenja za potovanje mlado-
letnih deklet v inozemstvo. S tem bi se imelo
zavarovati pred nevarnostmi deklic, ki so
se pustile najeti za kake službe v inozemstvu
in so zbog kakega slučajja prišle ob službo in
padle v bedo. Na podlagi gori omenjenega od-
loka imajo sodnije kot varstvene oblasti strogo
individualizirati in izdati dovoljenja za po-
tovanje v inozemstvo le po vestnem premo-
trevanju vseh v poštev prihajajočih momentov.
Posebno ko gre za potovanje v orient, ne sme
izdati dovoljenja, dokler sodnija ni gotova, da
mladotletni ne preti niti v telesnem niti v prav-
stvenem oziru nikaka nevarnost.

Sredstvo proti živinski kugi. Znan
profesor dr. Doyen v Parizu je naznanil fran-
coskemu poljedelskemu ministrstvu, da je iz-
našel zanesljivo sredstvo proti sliavki in kugi
na parkljih, ki daje upanje, da se ta živinska
bolezen popolnoma zatre.

Izboren nakup blaga in bal. Ni vsa-
kemu dano, da bi pri nakupu modnega blaga,
volnenega blaga, sukna, modnih barhentov in
flanell za obleke in srajce, zefira, damasta,
brisač, robecev, volnenega in bombaževga blaga
bil srečen. Isto se zgodi pri balah za neveste.
Temu si odpomorete, če se obrnete na izvozno
trdvo V. J. Havliček a bratr, To-
plice Poděbrady (Češko), ki pri
sklicevanju se na naš list odpošlje ravnokar
zgotovljene nove zbirke vzorcev za a
jesensko in zimsko dobo brez
obveznosti, da se kaj kupi, franko na vpogled.
Priporočamo to pripoznano rečno in
solidno češko trdvo našim čitateljem v obilo
naročilo.

**Uspeh narodnega praznika na Hr-
vaškem.** Narodni praznik na Hrvaškem dne
5. julija t. l. je donesel 67.088 K 8 h do-
hodkov. Stroškov je bilo 2882 23 K, tako da
znaša čisti dohodek narodnega praznika 64.206
kron 85 vin. — Od tega se je samo v Za-
grebu nabralo 20.000 K. Vendar račun še niso
zaključili, ker darovi še vedno prihajajo. Pri
tem je značilno to, da se tega narodnega praz-
nika ni udeležil nihče od vlade. Niti oddelni
predstojnik Amruš ne, dasi bi ravno on bil v
prvi vrsti poklican se udeležiti take eminentne
kulture prireditve. Dohodki narodnega praz-
nika so namreč namenjeni za podpiranje hrva-
ških šol v ogroženih krajih.

Serum proti kačjemu strupu. Pred
nekoliko leti je grof Calmette v Parizu izumil
serum proti kačjemu strupu. To je krvni se-
rum od konj, ki so imunizirani proti kačjemu
strupu; serum pa prirejajo v Pasterjevem za-
vodu. Ako kača upiči človeka, se mora ta se-
rum čimprej, najdalje pa štiri ure po piku,
vbrizgati pod kožo. V slučaju, ako se kažejo
težki znaki zastrupljenja, je treba vbrizgati
serum v kako glavnih žil. Ker nima ta serum
nikakih strupenih snovi, je povsem neškodljiv
tudi v večjih dozah, kakor so to pokazale iz-
kušnje. Vojno ministrstvo na Dunaju je naba-
vilo večje količine Calmettovega seruma kakor
tudi potrebne pripravke ter jih razdelilo voja-
škim zdravnikom in bolnišnicam 16. vojnega
zbora (Dalmacija, južna Bosna in Heregovina),
ker so področja tega zbora najbolj izpostavljene
nevarnosti kačjega strupa.

Preosnova koledarja. Na Angleškem
se bavijo z mislijo preosnovati koledar. Po
najnovejšem načrtu bi bil prvi dan v letu, to
je novo leto, praznik. Temu bi nasledovali te-
denski dnevi od ponedeljka naprej po vrsti.
Prvi dan v tednu bi ne bil ne tedenski dan
ne nedelja, zato bi imelo leto potem 364 dni,
kar da ravno 52 tednov. Na ta način bi se
n. pr. napravilo, da bi bil dne 2. januarja v
vsakem letu ponedeljek, 3. torek itd. Drugi
učenjaki so se pa izjavili proti taki preosnovi.

Ljudsko štetje v Dalmaciji. Sedaj so
bili obelodanjeni zadnji podatki o izvršenem
ljudskem štetju v Dalmaciji. Po teh podatkih
je imela Dalmacija 31. decembra 1910 —
129.112 hiš in 636.700 prebivalcev, od teh
313.794 moških in 322.906 ženskih. Katolikov
531.364, uniato 218, pravoslavnih 104.432,
luteranov 126, židov 354, mohamedancev 108.
Bazentega je 8966 vojskov.

Razpis natečaja. Na Primorskem se
razpisujeta dve mesti instruktorjev za mle-
karstvo, eno s slovenskim in hrvaškim,
drugo z italijanskim učnim jezikom; prvo
za slovenski in hrvaški, drugo za italijanski

del dežele. Sedežem za prvo je za sedaj
določena Gorica, za drugo Trst. — Poseben
službeni red določa dolžnosti teh instruk-
torjev, ki obstoje zlasti v strokovnem potov-
valnem poučevanju prebivalstva, ki se peča
z mlekarstvom; in to tako, da ti poljudno
predavajo in praktično pokazujejo o umni
reji in oskrbi molzne živine, o pridobivanju
mleka in ravnanju z njim, o njega razno-
vrstni uporabi, o oskrbovanju mlekar, si-
rarn in planšarstva, posebno z ozirom na
njih združeno organizacijo. Instruktorji mle-
karstva so službeni organi c. kr. namestni-
štva in se nastavijo pogodbeno najprej za
dve leti. Dobijo letni honorar 2400 K ter
stalni potni pašal 2000 K, kateri prejemki
se plačujejo naprej v mesečnih obrokih. —
Prosilci za te dve mesti naj vložijo naj-
dalje do 20. septembra 1911 na to c. kr.
namestništvo svoje prošnje, opremljene z
dokazom starosti, avstrijskega državljanstva,
zdrave telesne konstitucije, dovršenih študij,
delovanja v kmetijski praksi, posebno v
mlekarški stroki ter jezikovnega znanja.
Istocasno naj podajo obvezno izjavo, tekom
katere da bi po obveščanju o ugodni rešitvi
svoje prošnje zamogli nastopiti to službo.
Ob sicer enakih sposobnostih imajo pred-
nost oni prosilci, ki so že položili učiteljski
izpit za kmetijske šole, in oni, ki razen uč-
nega jezika morejo dokazati tudi zadostno
znanje drugih deželnih jezikov.

**Proti slovenskemu vseučilišču in
strah pred Prago.** „Slovenec“ je zopet
enkrat pokazal svojo ljubezen do slovenskega
vseučilišča in obenem ga je pretresel strah
pred Prago. Velik kraval je napravil
zaradi tega, ker se je dr. Rostohar habilitiral
na češki univerzi v Pragi kot privatni docent,
češ, kako se more zgoditi kaj takega brez
edinega dovoljenja od strani klerikalne stranke!
Potem je zakričal, da slov. klerikalci nečejo,
da bi se na tak način delale predpriprave
za bodoče slov. vseučilišče ter da je slo-
vensko ljudstvo proti Pragi. Nemci so z ve-
seljem zapisovali „Slovenec“ izbruhe, ker
so videli, kako zopet dela proti slovenskemu
vseučilišču. Proti Pragi je, ker se boji, da
bi prišlo od tam premalo klerikalno, pa
njemu preveč slovensko navdahnjenih aka-
demikov! Klerikalni list pač ne more dru-
dače pisati! — Vseobče obsojanje je doži-
velo „Slovenec“ vpitje, zato je pa začel
nekaj prekljavati. Ali tako dela vselej po
storjeni veliki lumpariji. Vidimo zopet kle-
rikalce na delu proti slov. vseučilišču. Ker
takega ne marajo, ogrevajo se oni pač le
za nemško katoliško vseučilišče. Tako so
iznova dokazali, da so sovražniki prosvete
in napredujoče kulture!

Proti verouku v šoli. Klerikalne ob-
čine v Italiji si vedno prizadevajo, da bi po
svoje zasukale zakon o verouku v ljudskih
šolah, da bi se jim tako sčasoma posrečilo
prisiliti vse otroke, da obiskujejo verouk.
Zakon določa, da se verouk sme učiti v
prostorih občinskih šol samo tedaj, ako
starši otrok to zahtevajo; učitelj pa nihče
ne more siliti, da bi učili verouk. V Be-
netkah, kjer imajo klerikalci nadvlado, za-
htevajo klerikalni starši v šoli verouk, zato
je župan odredil, da se ta pouk razdeli med
šolske ure. Ko je ministrstvo za nauk ta
njegov korak kot nepostaven prepovedalo,
je predložil župan ta slučaj najvišji kompe-
tenčni instanci, namreč četrti sekciji držav-
nega sveta. Odločba ki je bila ravnokar izre-
čena, je načelnega pomena. V njej je odlo-
čeno, da se verouk ne sme v nobenih okol-
nostih učiti ob normalnem šolskem času,
ker bi se s tem siliti otroci, ki ne žele ve-
rouka, da po nepotrebnem tratijo čas.

Priporočajte in širite naš list!

Razglasi.
St. 1054. Kranjsko. 1—1
Na obeh mestnih slovenskih otroških vrtech
se prične šolsko leto 1911/2
dne 16. septembra 1911.
Vpisovalo se boče v šolskih prostorih na Za-
loški cesti in v Cerkveni ulici dne 15. septembra
1911 dopoldne.
C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 22. avgusta 1911.
Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane
začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetnik:
Laschan l. r.

St. 1054. 1—1
Šolsko leto 1911/2 se prične na mestnih ljud-
skih šolah ljubljanskih
dne 16. septembra 1911
s klicanjem sv. Duha in potem takoj z rednim šol-
skim poukom.
Vpisovalo se boče 13., 14. in 15. septembra
1911 v šolskih poslopih, to je: za I. mesto deško
ljudsko šolo v šolskem poslopiju Komenskega ulici
št. 17; za II. mestno deško ljudsko šolo v šolskem
poslopiju na Cozjovi cesti št. 5; za III. mestno de-
ško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi
cesti št. 21 (II. nadstropje); za IV. mestno deško
ljudsko šolo v novem šolskem poslopiju Na Prulah
št. 13, za mestno trirazrednico na Barju v šolskem
poslopiju na Karloviški zemlji št. 40; za mestno
nemško deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na
Erjavčevi cesti št. 21 pri tleh; za mestno slovensko
dekljsko osemrazrednico v šolskem poslopiju na